

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

PODSEKRETARZ STANU
Katarzyna Nowakowska

DPS-V.070.150.2024.DS
Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pani
Dorota Kośmider
Prezes
Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Pracowników i Sympatyków
Środowiskowych Domów Samopomocy
z siedzibą w Płazie

Szanowna Pani Prezes,

odpowiadając na pismo OSPISDS.SO.1.2024 z 16 stycznia 2024 r. oraz pismo OSPISDS.SO.7.2024 z 25 czerwca 2024 r. w sprawie aktualnej sytuacji środowiskowych domów samopomocy, zabezpieczenia finansowego środowiskowych domów samopomocy w roku 2024 i w latach następnych oraz wprowadzenia zmian w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2023 r. poz. 901 z późn. zm.) i w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2010 r. w sprawie środowiskowych domów samopomocy (Dz.U. z 2020 r. poz. 249) oraz nawiązując do pisma OSPISDS.SO.6.2024 z 6 marca 2024 r. skierowanego do Marszałka Sejmu RP, które zostało przekazane do tut. Resortu do wiadomości, przedstawiam następujące stanowisko.

Zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2023 poz. 901, z późn. zm.) prowadzenie ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi jest zadaniem zleconym jednostkom samorządu terytorialnego z zakresu administracji rządowej.

W związku z powyższym rozwój tych ośrodków wsparcia oraz ich bieżące utrzymanie, finansowane jest ze środków budżetu państwa. Wojewodowie w swoich budżetach, w ramach ustawy budżetowej, mają zaplanowane środki na finansowanie działalności bieżącej tych jednostek w danym roku. Co miesiąc przekazują jednostkom samorządu terytorialnego miesięczną dotację na bieżące funkcjonowanie ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w tym na realizację usług w ośrodku, utrzymanie lokalu ośrodka wraz z kosztami eksploatacyjnymi oraz zatrudnienie kadry. Zgodnie z art. 51c ust 2 ustawy o pomocy społecznej miesięczna kwota dotacji z budżetu państwa przeznaczona na pokrycie bieżących kosztów prowadzenia środowiskowych domów samopomocy ustalana jest jako iloczyn aktualnej liczby osób korzystających z usług w tych ośrodkach oraz średniej miesięcznej wojewódzkiej kwoty dotacji na jednego uczestnika, nie wyższa jednak niż średnia miesięczna kwota dotacji wyliczona dla województwa. Wojewoda corocznie ustala średnią miesięczną wojewódzką kwotę dotacji na jednego uczestnika ośrodka wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi dla środowiskowych domów samopomocy w wysokości nie niższej niż 250% kryterium dochodowego, o którym mowa w art. 8 ust. 1 pkt 1 ww. ustawy.

Ponadto, należy zauważyć, że zgodnie z art. 51c ww. ustawy o pomocy społecznej kwota dotacji na 1 uczestnika środowiskowego domu samopomocy może być zwiększona, nie więcej niż o 30%, na uczestników z niepełnosprawnościami sprzężonymi lub spektrum autyzmu, którzy posiadają orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności wraz ze wskazaniem konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji.

Jednocześnie, zgodnie z art. 51c ust. 4 ustawy o pomocy społecznej miesięczna kwota dotacji z budżetu państwa, może zostać zwiększona nie więcej niż o 20% w zależności od liczby uczestników oraz zakresu, jakości i rodzaju świadczonych usług. Zwiększenie dotacji dla poszczególnych środowiskowych domów samopomocy do 20% może nastąpić jedynie w ramach limitu uwzględnionego w budżecie wojewody na dany rok w Dziale 852 – pomoc społeczna, Rozdziale 85203 – ośrodki wsparcia.

Decyzja o zwiększeniu miesięcznej kwoty dotacji należy do właściwego wojewody – dysponenta środków, który w ramach swoich zadań ustala sposób wykonywania zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego oraz sprawuje nadzór nad realizacją zadań samorządu gminnego, powiatowego i województwa, w tym nad jakością działalności jednostek organizacyjnych pomocy społecznej oraz nad jakością usług, dla których minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określił standardy (art. 22 pkt 1 i 8 ustawy o pomocy społecznej).

Mając powyższe na uwadze należy zauważyć, że Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej podjęło działania, w wyniku których w ustawie budżetowej w 2024 r. w budżetach wojewodów w rozdziale 85203 – ośrodki wsparcia zostały zabezpieczone środki na pokrycie bieżącej działalności środowiskowych domów samopomocy w 2024 r. w wysokości 290% kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej czyli w wysokości 2 250,40 zł.

W związku z powyższym, ostatecznie, w 2024 r. miesięczna kwota dotacji na uczestnika środowiskowego domu ze spektrum autyzmu bądź niepełnosprawnościami sprzężonymi wynosi 2 925,52 zł.

Niemniej jednak uprzejmie informuję, że w związku z docierającymi sygnałami, iż miesięczna kwota dotacji z budżetu państwa na pokrycie bieżących kosztów prowadzenia ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, obliczana na podstawie obowiązującej w 2024 r. miesięcznej kwoty dotacji na jednego uczestnika jest niewystarczająca, Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej zdecydował o przekazaniu dodatkowych środków na bieżącą działalność środowiskowych domów samopomocy. Projekt podziału środków rezerwy celowej budżetu państwa na powyższy cel jest obecnie uzgadniany z Ministerstwem Finansów.

Ponadto należy również podkreślić, że średnia miesięczna kwota dotacji jest zależna również od wysokości samego kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej, które obecnie wynosi 776 zł. Weryfikacja kryteriów dochodowych dokonywana jest co 3 lata i najbliższa weryfikacja będzie miała miejsce w 2024 roku, zweryfikowane kryteria będą obowiązywać zaś od roku przyszłego. Należy pamiętać, że to również będzie miało wpływ na wysokość dotacji.

Odnosząc się do kwestii proponowanych w Państwa piśmie zmian w ustawie o pomocy społecznej w zakresie ustalania średniej miesięcznej kwoty dotacji na jednego uczestnika ośrodka wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi ponownie zwracam uwagę, że obowiązujące regulacje, uzależniające wysokość ww. kwoty dotacji od wysokości kryterium dochodowego, wskazują minimalny poziom kwoty dotacji na uczestnika stanowiący 250% kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej, jednocześnie nie określając maksymalnego jej poziomu. Należy zauważyć, że przepis w obecnym brzmieniu umożliwia podnoszenie kwoty dotacji na uczestnika bez konieczności zmiany przepisów ustawy o pomocy społecznej. Dzięki tak skonstruowanemu przepisowi w ustawie budżetowej w 2024 roku zabezpieczono środki na miesięczną dotację na uczestnika w wysokości 290% kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej bez konieczności dokonywania zmian zapisu ustawy o pomocy społecznej.

Jednocześnie pragnę zapewnić, że zagadnienia dotyczące ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi są w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej traktowane w sposób priorytetowy. Środowiskowe Domy Samopomocy są jednostkami szczególnymi, których uczestnikami są osoby o bardzo specyficznych potrzebach i wymaganiach, w związku z powyższym zatrudniona w tych ośrodkach kadra to pracownicy wysokokwalifikowani, odznaczający się wyjątkowymi umiejętnościami i stanowiący podstawę prawidłowego funkcjonowania tych ośrodków. Resort Rodziny dostrzega zagrożenia, jakim jest odpływ pracowników ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi. W związku z powyższym podjęto działania nad rozwiązaniami systemowymi w zakresie możliwości wsparcia finansowego wynagrodzeń pracowników służb społecznych ze środków budżetu państwa, w tym pracowników środowiskowych domów samopomocy. W dniu 17 maja 2024 r. została opublikowana ustawa z dnia 26 kwietnia 2024 r. o zmianie ustawy o pomocy społecznej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2024 r. poz. 743), na mocy której w ustawie o pomocy społecznej wprowadza się m.in. zmianę mającą na celu umożliwienie przyjęcia przez Radę Ministrów rządowego programu dofinansowania wynagrodzeń oraz kosztów składek od tych wynagrodzeń, pracowników określonych w tym programie, zatrudnionych w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego lub na ich zlecenie, w tym dla pracowników środowiskowych domów samopomocy. Zgodnie z wprowadzonym przepisem dofinansowanie przyznane w ramach przyszłych programów musi być przeznaczony w całości na zwiększenie wynagrodzenia pracownika. Na mocy programów ogłaszanych na podstawie nowego przepisu środki przysługujące z programu mają być środkami kierowanymi do pracowników, dodatkowymi względem środków przysługujących pracownikom na podstawie zawartych umów oraz przepisów w sprawie minimalnego wynagrodzenia oraz ustawy budżetowej.

W dniu 24 czerwca 2024 r. została opublikowana Uchwała nr 62 Rady Ministrów z dnia 19 czerwca 2024 r. w sprawie ustanowienia rządowego programu „Dofinansowanie wynagrodzeń pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej w postaci dodatku motywacyjnego na lata 2024–2027”. W 2024 r. środki zostaną przyznane w okresie 1 lipca do dnia 31 grudnia 2024 r. w związku z powyższym zebrano z województw zapotrzebowanie i obecnie trwa procedura uruchamiania środków na wypłaty dodatków.

Ponadto uprzejmie wyjaśniam, że w przypadku ponoszenia przez środowiskowy dom samopomocy wysokich kosztów związanych z zapewnianiem transportu uczestników do ośrodka uprzejmie wyjaśniam, że wojewoda może na podstawie wspomnianego już art. 51c ust 4 ustawy o pomocy społecznej zwiększyć o 20% kwotę dotacji w zależności od liczby uczestników oraz zakresu, jakości i rodzaju świadczonych usług, w tym m.in. w przypadku ponoszenia kosztów dowozu uczestników. Ostateczna decyzja w sprawie podwyższenia dotacji należy do wojewody czyli, jak zostało to już wyżej wyjaśnione, dysponenta budżetu.

Jednakże należy wyjaśnić, że zgodnie z §20 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie środowiskowych domów samopomocy (DZ.U. z 2020 r. poz. 249) dom może dodatkowo zapewniać, w szczególności uczestnikom z zaburzeniami zachowań lub niepełnosprawnością fizyczną, usługi transportowe polegające na dowożeniu na zajęcia z miejsca zamieszkania lub z innego miejsca uzgodnionego z kierownikiem domu i odwożeniu po zajęciach. Należy zwrócić więc uwagę, że usługa transportowa nie jest wymaganym standardem w ośrodkach wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, a jedynie możliwością wsparcia uczestników w postaci dowożenia na zajęcia i z zajęć do domu. W opinii tut. Resortu niebudzącą wątpliwości formą organizowania transportu dla uczestników środowiskowych domów samopomocy jest zakup usług transportowej.

W sytuacji gdy środowiskowy dom samopomocy nie świadczy tego rodzaju usług, dowóz uczestników, dla których jest on niezbędny, może zapewnić gmina lub powiat prowadzące tę jednostkę lub zlecające jej prowadzenie. W takim przypadku gmina lub powiat pokrywają koszty transportu swoich uczestników w ramach zadań własnych. Innym możliwym rozwiązaniem w przypadku, gdy środowiskowy dom samopomocy nie świadczy usług transportowych, jest zorganizowanie odpłatnego transportu, na wniosek zainteresowanych uczestników.

Należy również zauważyć, że w związku z całkowitym finansowaniem zadania z budżetu państwa oraz znaczącego zwiększenia kwoty dotacji w ostatnich latach, jeżeli dana jednostka nie organizuje transportu dla uczestników środowiskowego domu samopomocy we własnym zakresie, samorząd powinien przejąć to zadanie i zapewniać transport mieszkańcom ze swojego terenu.

Niemniej odpowiadając na Państwa postulaty związane z poszerzeniem możliwości świadczenia usług transportowych w środowiskowych domach samopomocy, jednocześnie mając na uwadze powyższe wyjaśnienia, uprzejmie informuję, że w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej zostaną podjęte prace, mające na celu umożliwienie wsparcia ośrodków w realizacji tego zadania.

Nawiązując do wskazanych w Państwa piśmie kwestii dotyczących propozycji zmian w rozporządzeniu Ministra pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2010 r. w sprawie środowiskowych domów samopomocy (Dz.U. z 2020 r. poz. 249) uprzejmie informuję, że w sytuacji, gdy tut. Resort rozpocznie działania związane z nowelizacją przepisów rozporządzenia w sprawie środowiskowych domów samopomocy, w prace nad jego kształtem, tak jak przy poprzedniej nowelizacji, zostaną zaangażowani również przedstawiciele środowiska związanego z tymi ośrodkami.

Ponadto, w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej został powołany Zespół do spraw reformy systemu pomocy społecznej złożony z ekspertów, praktyków oraz osób ze świata nauki, który przyjrzy się funkcjonującym rozwiązaniom prawnym i organizacyjnym w obszarze pomocy społecznej, by poprzez wyznaczenie obszarów i kierunków zmian móc wypracować pożądane rozwiązania reformujące system pomocy społecznej.

Ze względu na doświadczenie oraz zaangażowanie w kwestie związane z systemem pomocy społecznej oraz działalnością na rzecz osób w trudnych sytuacjach życiowych do grona członków zespołu została powołana również Pani jako przedstawiciel Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Pracowników i Sympatyków Środowiskowych Domów Samopomocy.

Do zadań Zespołu należy dokonanie analizy i oceny skuteczności i adekwatności istniejących rozwiązań w ramach systemu pomocy społecznej w Polsce, w tym w zakresie wdrażania deinstytucjonalizacji, dostępności świadczeń, usług i innych form wsparcia w ramach systemu pomocy społecznej, sytuacji pracowników systemu pomocy społecznej, jak również opracowanie propozycji rozwiązań systemowych i prawnych reformujących system pomocy społecznej.

Reforma powinna doprowadzić do integracji różnych form wsparcia oraz współpracy pomiędzy instytucjami państwowymi, samorządami, organizacjami pozarządowymi i lokalnymi społecznościami. To przyczyni się do zwiększenia skuteczności działań pomocowych.

W ramach Zespołu zostaną powołane grupy robocze, które zajmą się takimi obszarami jak m.in. reforma systemu świadczeń, mieszkalnictwo, rozwoju usług społecznych oraz CUS, wsparcie i rozwój kadr w systemie pomocy społecznej, instytucje i placówki świadczące usługi całodobowe, jak również systemy kontroli i audytu w systemie pomocy społecznej.

Ważnym zadaniem zespołu będzie również przygotowanie nowej regulacji dotyczącej ustalania kryteriów dochodowych. Specjalny zespół tematyczny dokona oceny aktualnego sposobu wyliczania progu interwencji socjalnej.

Z wyrazami szacunku

Katarzyna Nowakowska
Podsekretarz Stanu
/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/

Potwierdzam zgodność kopii z dokumentem elektronicznym:

Identyfikator dokumentu	221df86625e44cb98953f187b19eba43	
Nazwa dokumentu	150 Ogólnopolskie Stowarzyszenie Pracowników i Sympatyków ŚDS.pdf	
Tytuł dokumentu	150 Ogólnopolskie Stowarzyszenie Pracowników i Sympatyków ŚDS	
Skrót dokumentu	390996692f8b191e4129ec272857a63c1abd0eb7045eb8b55e054c7049449bfd	
Wersja dokumentu	1.1	
Data dokumentu	2024-07-10	
Podpis	Podpisany przez	Katarzyna Zdzisława Nowakowska
	Stanowisko podpisu	Katarzyna Nowakowska (Podsekretarz Stanu) PKN
	Data podpisu	2024-07-22
	Rodzaj certyfikatu	Podpis kwalifikowany
	EZD RP 19.7.48	
Data wydruku	2024-07-23	
Autor wydruku	Szulęcka Dagmara	